

LUKIOKOULUTUKSEEN **VALMISTAVA KOULUTUS**

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

SISÄLLYS

Mitä lukiokoulutukseen valmistava koulutus on?	3
Tavoitteet ja keskeiset sisällöt	6
Koulutuksen laajuus	6
Tuntijako	7
Opiskeluympäristö ja työtavat	8
Opiskelun ohjaus ja tukitoimet	13
Arviointi ja todistukset	13
Lisää aiheesta	14

Mitä lukiokoulutukseen valmistava koulutus on?

Lukiokoulutukseen valmistava koulutus (LUVA) alkoi lukuvuoden 2013 alussa. Eniten LUVA-ryhmiä on ollut aikuislukioissa. Opiskelijamäärät ovat olleet vuosittain 150–200 opiskelijan välillä.

Lukiokoulutukseen valmistavaa koulutusta voivat järjestää ne koulutuksen järjestäjät, joilla on lukio-koulutuksen järjestämislupa. Järjestäminen on vapaaehtoista. Koulutus ei johda tutkintoon eikä anna oikeutta lukiokoulutukseen, vaan opiskelijan tulee hakea lukion aloituspaikkaa yhteishaussa Opintopolun (www.opintopolku.fi) kautta. Aikuisopiskelijat voivat hakeutua myös suoraan aikuislukioihin.

Lukiokoulutukseen valmistavaan koulutukseen voidaan ottaa opiskelijaksi henkilö,

1. joka on maahanmuuttaja tai vieraskielinen;
2. joka on suorittanut perusopetuksen oppimäärän tai sitä vastaavan oppimäärän taikka jolla katsotaan muutoin olevan vastaavat tiedot ja taidot;
3. jolla ei ole riittäviä kielellisiä valmiuksia suorittaa lukio-opinnoista suomen tai ruotsin kielellä;
4. jonka tavoitteena on jatkaa opiskelua lukiossa lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen jälkeen; ja
5. joka ei ole suorittanut yliopistolain (558/2009) 37 §:n 1 momentissa mainittua tutkintoa tai korkeakoulututkintoa.

USEIN KYSYTTYÄ:

1. Kuinka monta opiskelijaa on oltava, jotta LUVA-opetusta voidaan järjestää?

LUVA-opetusta voidaan järjestää vaikka vain yhdelle opiskelijalle, jos koulutuksen järjestäjällä on lukiokoulutuksen järjestämislupa ja hyväksytty LUVA-opetussuunnitelma, ja opetus voidaan järjestää järkevästi resursoiden. Koulutuksen järjestäjä itse päättää, minkä suuruista ryhmää se edellyttää LUVAn järjestämiseksi.

2. Saako LUVA-opiskelijaksi ottaa paluumuuttajia?

Erityisestä syytä koulutuksen järjestäjän päätöksellä voi ottaa opiskelijaksi myös paluumuuttajan.

3. Pitääkö LUVA-opiskelijalla olla oleskelulupa?

Lukiokoulutukseen valmistavaan koulutukseen opiskelijaksi otettavalta edellytetään oleskelulupaa.

4. Entä jos peruskoulun päättötodistus on kadonnut?

Usein turvapaikanhakijalla ei ole todistuksia, joilla osoittaa, että hän on käynyt peruskoulun tai suorittanut jotain tutkintoja. Todistuksia on toisinaan lähes mahdotonta jäljittää. Opiskelijan osaamisen taso tulee saada selville esimerkiksi haastattelemalla tai erilaisilla muilla näytöillä.

5. Miten opiskelijan kielitaito arvioidaan?

Monissa oppilaitoksissa järjestetään testejä ennen LUVAn aloittamista. Esimerkiksi Aikuisten maahanmuuttajien kielitaidon arviointikeskus testaa opiskelijan kielitaidon. Koulu voi käyttää myös omia arviointimenetelmiään.

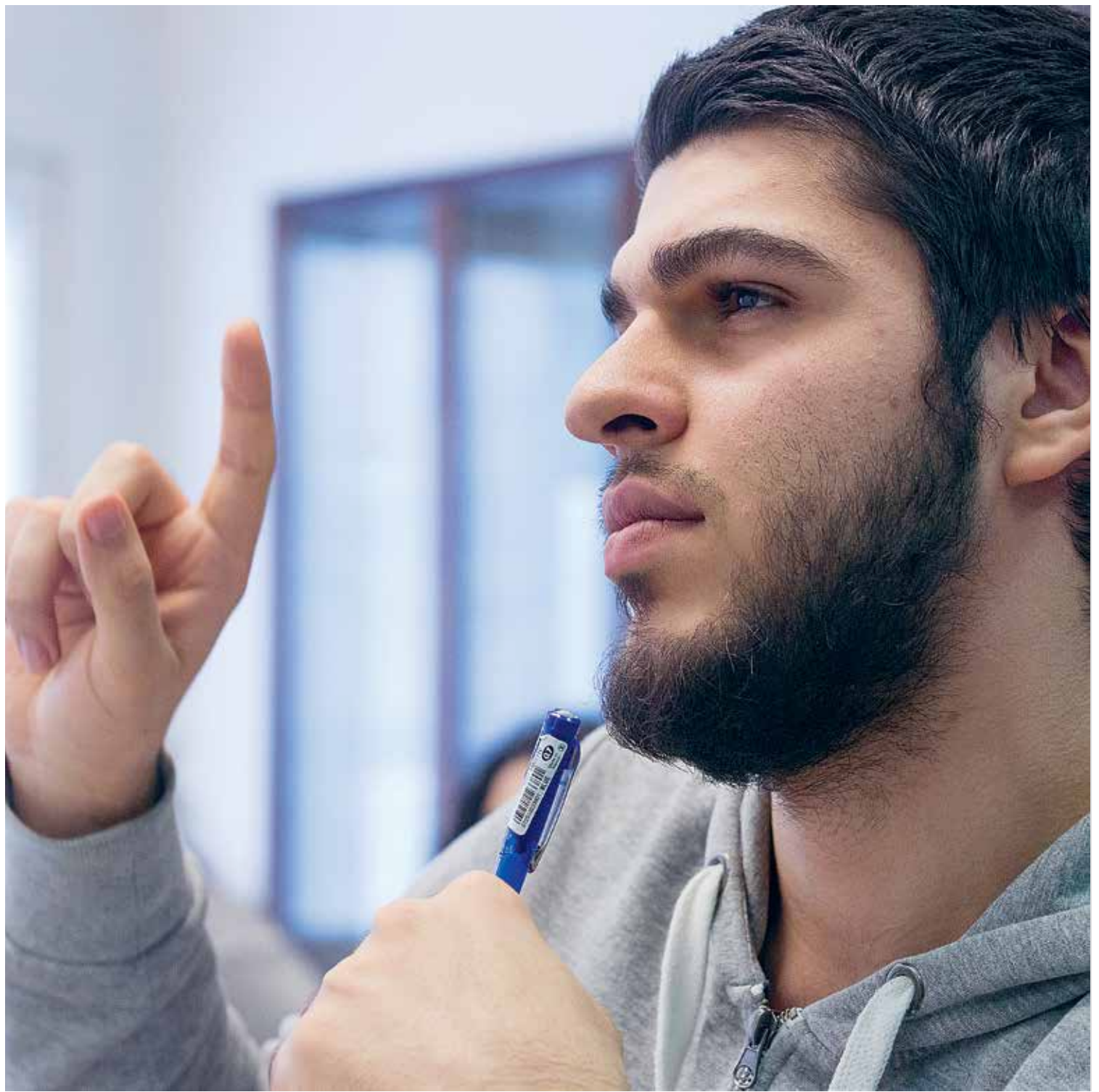
6. Mihin LUVAsta voi jatkaa?

LUVAn suorittanut opiskelija voi pyrkiä joko lukio-koulutukseen tai ammatilliseen toisen asteen koulutukseen. Lukioon pyritään perusopetuksen päättöto-distuksella. Ammatilliseen koulutukseen pyrittäessä saa LUVAsta kuusi (6) pistettä ja lisäksi kahdeksan (8) pistettä, jos opiskelijalla ei ole muuta opiskelupaikkaa. LUVA-koulutuksen tuottamat pisteet säilyvät, jos opiskelija hakee seuraavana vuonna yhteishaussa esimerkiksi ammatilliseen koulutukseen.

7. Miksi LUVA ei houkuttele kaikkia sitä tarvitsevia nuoria?

OPINTO-OHJAAJAN KOMMENTTI:

”Nuoret tuntuvat olevan jotenkin varpaillaan kaikenlaisen valmistavan koulutuksen suhteen. Haluavat ensin yrittää pärjäämistään lukiossa ja ovat valmiita hakemaan LUVAlle vasta sitten. Siitäkin huolimatta, että mm. viimevuotiset luvalaiset eivät erittäin myönteistä viestiä kokemuksistaan eteenpäin perhe- ja ystäväpiireihinsä. Tuntuu harmilliselta, jos polku meille tulee epäonnistumisen ja pettymyksen kautta. Tässä olisi kuitenkin niin paljon erilaisia mahdollisuuksia.”

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen tavoitteena on, että opiskelijan suomen kielen taito, erityisesti eri tiedonalojen kielitaito, kehittyisi vastaamaan lukiokoulutuksen vaatimuksia. Lisäksi tarkoituksena on vahvistaa opiskelijan kotoutumista Suomeen, suomalaisen opiskelukulttuurin tuntemusta ja mahdollisuuksien mukaan opiskelijan oman äidinkielen ja muiden kielten osaamista. Tavoitteena on syventää erityisesti eri tiedonalojen käsitteiden, ajattelutapojen ja ilmaisun hallintaa.

KOULUTUKSEN LAAJUUS

LUVAn laajuus on 25 kurssia. Oppimäärä tulee suorittaa yhdessä vuodessa. Sen voi perustellusta syystä jakaa enintään kahdelle peräkkäiselle lukuvuodelle. Opiskelu LUVAssa on päätoimista.

Koulutuksen aikana on mahdollisuus suorittaa perusopetuksen opintoja tai lukiokoulutuksen kursseja opiskelijan henkilökohtaisessa opiskelusuunnitelmassa määritellyllä tavalla. Nämä opinnot voivat sisältyä valinnaisiin opintoihin (6 kurssia) tai ne voidaan suorittaa lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen vähimmäiskurssimäärän (25 kurssia) lisäksi.

TUNTIJAKO

Lukiokoulutukseen valmistava koulutus on päätoimista, kun sen laajuus on vähintään 25 kurssia. Nuorille suunnattavan opetuksen kesto on keskimäärin 38 tuntia kurssia kohden ja aikuisille keskimäärin 28 tuntia kurssia kohden. Lähiopetuksessa opetukseen tulee tuntia kohti käyttää vähintään 45 minuuttia ja aikuisille tarkoitettussa opetuksessa vähintään 40 minuuttia. Kurssien suoritusjärjestys on vapaa.

Taulukossa on lueteltu LUVAn oppiaineet sekä niiden kurssimäärät:

LUVAn tavoitteena on syventää erityisesti eri tiedonalojen käsitteiden, ajattelutapojen ja ilmaisun hallintaa.

	PAKOLLISET KURSSIT	KUVAUS
Äidinkieli ja kirjallisuus	10	suomi toisena kielenä ja kirjallisuus tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus
Muut kielet	3	jaetaan seuraavien kesken: vieraat kielet, toinen kotimainen kieli tai opiskelijan oma äidinkieli
Matemaattiset ja luonnon-tieteelliset opinnot	2	sisältää matematiikkaa, fysiikkaa, kemiaa, biologiaa ja maantiedettä
Yhteiskuntatietous ja kulttuurintuntemus	2	sisältää historiaa ja yhteiskuntaoppia
Opinto-ohjaus	2	
Valinnaiset opinnot	6	Valinnaisiin opintoihin voi sisältyä <ul style="list-style-type: none"> • lukion kursseja • muita koulutuksen järjestäjän tarjoamia opiskelijan lukio-opintovalmiuksia edistäviä opintoja • perusopetuksen päättötodistuksen korottamiseen tarkoitettuja opintoja

USEIN KYSYTTYÄ:

1. Voiko valinnaisiin opintoihin sisällyttää ammatillisia kursseja?

Voi, mutta vain, mikäli ne edistävät opiskelijan lukio-opintovalmiuksia. (Ks. valtioneuvoston asetus 942/2014 11§)

2. Voiko kolme kielten kurssia tarjota kaikki eri kielissä?

Kyllä voi.

3. Miten on mahdollista, että kahdella matemaatisten aineiden kurssilla ehditään opiskella matematiikan lisäksi myös fysiikkaa, kemiaa, biologiaa ja maantiedettä?

LUVAn kurssien tarkoitus ei ole opettaa varsinaisia lukion oppiaineiden oppisisältöjä vaan lähestyä eri oppiainetta kielitietoisesti eli opettamalla esim. käsitteitä, sanastoja sekä erilaisia ao. oppiaineen lukutaitoa (esim. taulukon, kartan, kuvien ym. lukua) vaativia taitoja. Ks. myös seuraava luku Opiskeluympäristö ja työtavat.

4. Mitä lukiokursseja kannattaa tarjota valinnaisina opintoina?

Yleensä tarkoituksenmukaista on tarjota kunkin oppiaineen lukio-opetuksen ensimmäisiä kursseja.

Opiskeluympäristö ja työtavat

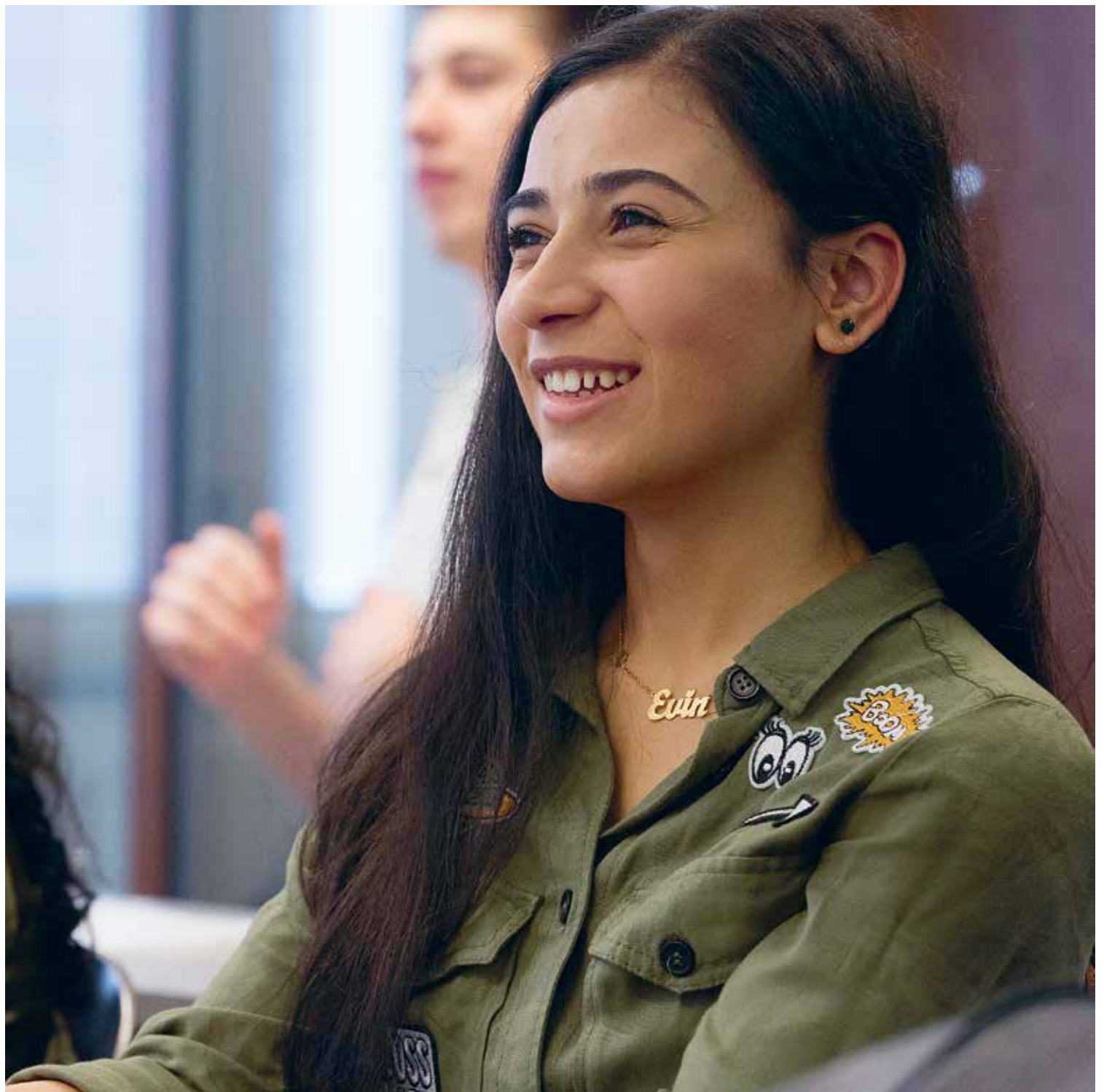
Lukiokoulutukseen valmistava koulutus niveltyy osaksi lukion toimintaa ja toimintakulttuuria. Koulutuksen aikana opiskellaan erityisesti yleisluontoisia eli generisiä taitoja. Näitä ovat muun muassa itsenäinen työskentely, tiimityöskentely, tieto- ja viestintätekniiset taidot, tiedonhakutaidot, kriittinen lukutaito ja oppimaan oppimisen taito.

Eri aineiden tiedonalan kieli, sen tekstikäytänteet ja oppiaineissa vaadittavat tekstitaidot ovat olennainen osa opiskelua, koska opiskelijoiden suomen kielen taidot ovat vasta kehittymässä. Tämä edellyttää kaikissa oppiaineissa kielitietoisia työtapoja, joissa erilaisten tekstien lukemisen, ymmärtämisen, tulkitsemisen ja tuottamisen taidot ovat keskeisiä.

Työtapojen tulee olla monipuolisia, opiskelijaa aktivoivia ja eriyttäviä, esimerkiksi ryhmä-, pari- ja projektityötä sekä itsenäistä työskentelyä. Työtapojen tulee virittää opiskelijassa halu oppia ja ottaa vastuuta omasta oppimisestaan. Niiden tulee kehittää opiskelijan oppimisstrategioita sekä tieto- ja viestintätekniisiä valmiuksia.

Opetus voidaan toteuttaa kokonaan lähiopetuksena tai yhdistämällä joustavasti lähiopetusta ja itsenäistä työskentelyä ja/tai etäopetusta. Opetuksessa hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa ja sen erilaisia mahdollisuuksia. Itsenäistä työskentelyä lisätään opiskelijan omien opiskelu- ja tekstitaitojen kehityksessä.

Jokainen opettaja on kielen opettaja!

MONILUKUTAIDOA KIELITIETOISEN OPETUKSEN AVULLA

Lukio-opiskelu edellyttää opiskelijalta eri tiedonalojen kieltä, kielenkäytössä vaadittavia tekstitaitoja ja tapoja. Monilukutaito eli taito ymmärtää, tulkita ja tuottaa erilaisia tekstejä on lukio-koulutukseen valmistavassa koulutuksessa olennainen ja kaikissa opinnoissa välttämätön tavoite. Monilukutaito perustuu laajaan tekstikäsitelmään, jolloin teksteillä ei tarkoiteta ainoastaan kirjoitettuja tekstejä, vaan myös esimerkiksi puhuttuja ja kuvallisia tekstejä. Eri oppiaineiden tekstikäytännöt ja oppiaineissa vaadittavat tekstitaidot ovat olennainen osa opiskelua lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa, koska kaikki opiskelijat ovat suomea opettelevia. Tämä edellyttää kielitietoisia työtapoja kaikissa oppiaineissa. Erilaisten tekstien lukemisen, ymmärtämisen, tulkitsemisen ja tuottamisen taidot ovat keskeisiä. Työtavat edellyttävät opettajien yhteistyötä ja yhteistä ymmärrystä kielen merkityksestä valmistavassa koulutuksessa.

Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen opetussuunnitelman perusteet 2015 Luku 4.3.

Suomen kielen ja muiden aineryhmien kurseja on suotavaa järjestää osittain samanaikaisopetuksena, mikä vahvistaa osaltaan opiskelijan monilukutaitoa ja kielitaidon kehittymistä. Lähiopetuksessa tuetaan opiskelijoiden vertaisoppimista, kannustetaan keskinäisen tuen antamiseen ja vahvistetaan kuuluvuutta opiskelijoiden ja koko lukion yhteisöön.

On tärkeää, että lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa olevat opiskelijat osallistuvat asianomaisen lukion yhteisiin tilaisuuksiin ja tapahtumiin. Näin LUVA tulee osaksi asianomaisen lukion toimintakulttuuria.

SAMANAIKAISOPETUS

Lukioon valmistavassa koulutuksessa edellytetään käytettäväksi monipuolisia opetusmenetelmiä. Hyväksi opetuksen eheyttämisen työmuodoksi on koettu samanaikaisopetus. Se on kahden tai useamman opettajan välinen työmuoto, jossa molemmilta edellytetään aktiivista osallistumista heterogeenisen opiskelijaryhmän opetukseen samassa fyysisessä tilassa. Laajemmassa merkityksessä samanaikaisopetusta voidaan toteuttaa vuorottelevana opetuksena, jaetun ryhmän opetuksena, pistetyökentelynä, eriytyvänä opetuksena, joustavana ryhmittelyä ja tiimiopeuttamisena.

Lukioon valmistavassa opetuksessa on käytetty oppiainepareina lähes kaikkia mahdollisia yhdistelmiä. Usein toisena osapuolena on S2-kielen kurssi. Opiskelijalle kahden kurssin samanaikainen suorittaminen teettää lisätöitä, jotta hän voi saada kummastakin oppiaineesta kurssiarvosanan.

Valuva-hankkeen blogi

<https://valuva.wordpress.com/tag/samanaikaisopetus/>

Opiskelun ohjaus ja tukitoimet

LUVAssa opintojen ohjaus järjestetään henkilökohtaisena ja ryhmämuotoisena ohjauksena. Opintojen alussa tehdään henkilökohtainen opintosuunnitelma, jossa selvitetään opiskelijan kielitaidon taso ja oppimishistoria. Näiden perusteella asetetaan opiskelun tavoitteet.

Opiskeluhuollon järjestämisessä ja toteuttamisessa noudatetaan samoja periaatteita kuin lukion opiskelijoille annettavassa opiskeluhuollossa. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013)

Oppilaitoksen tulee olla aloitteellinen yhteistyön käynnistämässä ja ylläpitämässä huoltajien kanssa. Kodin ja kouluyhteistyötä koskeva osuus koskee kuitenkin vain alle 18-vuotiaita opiskelijoita.

USEIN KYSYTTYÄ:

1. Saavatko LUVA-opiskelijat opintososiaalisia etuja?

LUVA-opiskelijat ovat koulumatkatuen ja opintotuen piirissä, koska LUVA-opiskelu on päätoimista. Opinnot ovat päätoimisia, jos osallistut lukukauden aikana vähintään 10 kurssille.

2. Miksi LUVA-opiskelijalta menee työttömyyskorvaus?

Päätoimisella opiskelijalla ei ole oikeutta työttömyys-etuuteen. Rajoitus koskee myös päätoimisen opiskelun lomajaksoja. (Työttömyysturvalaki 2012/1290 1 luku 2 § ja 2 luku 10 §)

Arviointi ja todistukset

Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen kurssit arvioidaan suoritettu – hylätty -merkinnällä. Kirjallisesti annettu sanallinen arviointi tai suullisessa arviointikeskustelussa annettu palaute voivat täydentää ja täsmentää arvosanaa. LUVA-koulutuksen aikana valinnaisina opintoina suoritettavat lukion kurssit arvioidaan lukion opetussuunnitelman mukaisesti.

Valinnaisina opintoina suoritetuista hyväksytyistä perusopetuksen opinnoista opiskelija voi saada todistuksen osallistumalla perusopetuslaissa (1998/628 38 §) tarkoitettuun erityiseen tutkintoon. Erityisessä tutkinnossa voidaan suorittaa oppiaineen koko oppimäärä tai osia siitä, kuten jonkin vuosiluokan oppimäärä.

Kurssien arvioinnin tulee olla monipuolista ja perustua mahdollisten kirjallisten kokeiden lisäksi suullisiin kokeisiin ja muihin osaamisen osoittamistapoihin. Opiskelijaa on kannustettava itse- ja vertaisarviointiin.

Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen suoritetuista opinnoista saa todistuksen. Todistukseen merkitään opiskelijan suorittama kokonaiskurssimäärä. Mahdollisista erityisessä tutkinnossa suoritetuista perusasteen opinnoista saatu todistus voidaan liittää LUVA-todistuksen liitteeksi.

Todistuksen Lisätietoja -kohtaan merkitään mahdolliset todistuksen liitteenä annettavat ja sitä täydentävät todistukset. Mikäli opiskelija on keskeyttänyt opintonsa, hänelle annetaan todistus opinnoista.

USEIN KYSYTTYÄ:

1. Miksi LUVAssa ei käytetä numeroarviointia?

LUVAssa opiskellaan ensisijaisesti lukiossa vaadittavia valmiuksia ja taitoja, erityisesti tekstitaitoja ja tiedonalojen kieltä. LUVAn eri aineryhmien tavoitteiden saavuttamista olisi hyvin vaikea mitata numeerisesti, koska tavoitteet ja sisällöt painottuvat opiskelijan henkilökohtaisessa opiskelusuunnitelmassa hänen tarpeidensa mukaisesti. LUVAn todistuksella ei myöskään pyritä lukioon, vaan opiskelija hakee lukion aloituspaikkaa yhteishaussa.

Lisää aiheesta

LAIT JA ASETUKSET

Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen opetussuunnitelman perusteet 2015

http://www.oph.fi/download/175614_lukiokoulutukseen_valmistavan_koulutuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2015.pdf

Lukiolaki <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980629>

VALUVA -hanke

Valtakunnallinen Valuva-hanke toteutettiin Opetushallituksen rahoituksella. Sen yhteydessä perustettiin blogi www.valuva.wordpress.com sekä Facebook-tilit Lukioon valmistava koulutus sekä LUVA-kielet. Blogissa on LUVA-opettajien kirjoituksia esimerkiksi käytetyistä opetusmenetelmistä. Hankkeen aikana syntyneitä materiaalia on koottu Iltakoulujen liiton sivuille www.iltakoulujenliitto.fi / Valuva. Materiaaleissa on kurssimateriaalia, kokeita ja erityisesti perusteen päättökokeiden malleja.

HYÖDYLLISIÄ SIVUSTOJA

OPH:n Koulutusnetissä on suomenkielisen koulutusalan sanastoa

<http://www02.oph.fi/koulutusoppaat/Staattiset/sanasto.html>

Linkki OPH:n käännessanastoon

http://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/kaannossuosituksia

YLE Oppiminen/Kielet Kirjastossa asiointi

<http://yle.fi/aihe/artikkeli/2013/10/08/kirjastossa>

S2-opettajien kokoamia verkkomateriaaleja

<https://www.s2opettajat.fi/linkit/verkkomateriaalit/>

OPH verkkomateriaalia suomen ja ruotsin opiskeluun

www.kotisuomessa.fi

Kokkolan kaupungin OPH:n rahoituksella tekemä

LUVA -opas

<https://valuva.wordpress.com/2015/01/16/kokkolan-luva-opas/>

Projekti hundrED - Kielitietoinen opetus osaksi

jokaisen aineen opetusta

<https://hundred.org/fi/projects/kielitietoinen-opetus-osaksi-jokaisen-aineen-opetusta?category=tiedonalan-kieli&posts=t>

HYÖDYLLISTÄ LUETTAVAA

Arvonen, A., Katva, L. & Nurminen, A. 2010.

Maahanmuuttajien oppimisvaikeuksien tunnistaminen. Helsinki: PS-kustannus

Nissilä, L., Martin, M., Vaarala, H. & Kuukka, I. 2006.

Saako olla suomea? Opas suomi toisena kielenä -opetukseen. Helsinki: Opetushallitus

Mustaparta A-K. (toim.) 2015. *Kieli koulun ytimessä – Näkökulmia kielikasvatukseen*. Oppaat ja käsikirjat 2015:15. Helsinki: Opetushallitus

Vaarala, H., Reiman, N., Jalkanen J. & Nissilä, L.

2016. *Tilanne päällä! Näkökulmia S2-opetukseen*. Helsinki: Opetushallitus

Opetushallitus
PL 380
(Hakaniemenranta 6)
00531 Helsinki

oph.fi